

Sygn. akt V U 97/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku R. B.

przeciwko Likwidatorowi (...)

o odmowę umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania R. B.

od decyzji Likwidatora (...)

z dnia 4 stycznia 2022 r.

oddala odwołanie;

Sygn. akt V U 97/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2022 roku Likwidator (...) – Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy R. B. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 11.062,66 złotych.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 3 lutego 2022 roku wnosząc o umorzenie zadłużenia z uwagi na trudną sytuację materialną i rodzinną. Podniósł, że utrzymuje się z renty, syn jest osobą niepełnosprawną i dodatkowo opiekuje się również swoją byłą żoną, która jest osobą ze znaczną niepełnoprawnością. Wskazał, że konieczność opieki nad synem i byłą żoną uniemożliwiają mu podjęcie dodatkowego zatrudnienia.

Likwidator (...) – Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca R. B. urodził się (...). Posiada wykształcenie średnie, z zawodu jest technikiem pojazdów samochodowych. R. B.. W okresie aktywności zawodowej pracował jako ślusarz, tokarz, betoniarz, formowacz, a od 1989 roku jako kierowca.

Zaległości alimentacyjne wnioskodawca ma na dwóch synów z pierwszego związku małżeńskiego. (...) mają teraz 36 i 32 lata.

W 2006 roku wnioskodawca zawarł drugi związek małżeński z M. B.. Ze związku miał pięcioro dzieci, z tym że jeden syn w wieku 20 lat zginął w wypadku samochodowym. Pozostałe dzieci to: K. lat 23, B. lat 19, P. lat 18, D. lat 16. Dzieci wnioskodawcy z drugiego związku małżeńskiego ok 2011 roku, trafiły do placówki opiekuńczej, z uwagi na pozbawienie M. B. władzy rodzicielskiej i ograniczenie władzy rodzicielskiej wnioskodawcy. K. i B. opuścili placówkę po uzyskaniu pełnoletności. Są samodzielni, pracują i mieszkają w B.. P. został zabrany z placówki przez wnioskodawcę w czerwcu 2021 roku, po odzyskaniu władzy rodzicielskiej, z uwagi na to, że jest dzieckiem chorym na autyzm i płasawicę, z powodu której ma ustalony znaczny stopień niepełnosprawności. Na płasawicę choruje także M. B., która z powodu tej choroby ma znaczny stopień niepełnosprawności. Wnioskodawca chce wystąpić o zasiłek opiekuńczy na syna. Do chwili obecnej przebywa w placówce opiekuńczej najmłodszy syn wnioskodawcy D. lat 16, który jest osobą zdrową.

W 2015 roku wnioskodawca rozwiódł się z drugą żoną.

(dowód: kwestionariusz dotyczący okresów zatrudnienia k. 2 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy nagranie od minuty 00:28 do minuty 06:54 protokołu rozprawy z dnia 11.05.2022r., orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 5.02.2021r. k. 2, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 26.11.2021r. k. 3 akt sprawy)

W dniu 11 lutego 2019 roku wnioskodawca uległ wypadkowi przy pracy w wyniku, którego doznał odwarstwienia siatkówki oka lewego. Od tej pory leczy się okulistycznie, a ponadto w poradni neurologicznej i kardiologicznej.

(dowód: protokół ustalania okoliczności i przyczyn wypadku k. 6 akt ZUS, zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 18.05.2021r. k. 57-58 akt ZUS o umorzenie)

Wnioskodawca ma stwierdzony zespół bólowy kręgosłupa o zmiennym stopniu natężeniu, dyskopatię L3-s2 ze zmianami zwyrodnieniowymi obustronnymi, dyskopatię L5-s1 z krytyczną stenozą, chorobę zwyrodnieniową stawów barkowych, zwłaszcza prawego, przewlekłą chorobę wieńcową (stenokardja) oraz stan po operacji oka lewego z powodu odwarstwienia siatkówki. Schorzenia te powodują, że wymaga dalszego leczenia oraz oszczędnego trybu życia.

(dowód: zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 18.05.2021r. k. 57-58 w aktach ZUS o umorzenie)

Od 7 sierpnia 2020 roku wnioskodawca pobiera rentę wypadkową z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Świadczenie rentowe jest przyznane do dnia 31 sierpnia 2022 roku i wynosi 1219,64 złotych. Ze świadczenia wnioskodawca ma potrącaną kwotę 124,80 złotych w związku z prowadzoną egzekucją komorniczą.

(dowód: decyzja – k. 105 akt ZUS, decyzja ZUS z dnia 09.09.2021r. k. 122, zawiadomienie k. 131, zeznania wnioskodawcy nagranie od minuty 00:28 do minuty 06:54 protokołu rozprawy z dnia 11.05.2022r.)

Wnioskodawca mieszka w wynajętym mieszkaniu o powierzchni 50 m² z synem P. lat 18, z którym pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Za czynsz płaci 600zł miesięcznie. Opłaty z tytułu energii elektrycznej, wywozu śmieci wynoszą około 200 zł miesięcznie. Wnioskodawca na zakup leków wydaje miesięcznie średnio kwotę 100 złotych.

Była żona wnioskodawcy ma lat 46, nigdy nie pracowała, utrzymuje się z zasiłków: stałego w wysokości 480 złotych miesięcznie i opiekuńczego 220 złotych miesięcznie. Opiekuje się nią córka K.. Była żona wnioskodawcy ma udział spadkowy w nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym w S.. Zamieszkiwała tam sama do 2018 roku. W 2018 roku wnioskodawca zabrał byłą żonę do swojego mieszkania, z uwagi na to, że stan zdrowia nie pozwalał jej na samodzielne zamieszkiwanie.

Wnioskodawca nie posiada nieruchomości.

(dowód: oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania – k. 5-11 akt ZUS o umorzenie, zeznania wnioskodawcy nagraniem od minuty 6:54 do minuty 30:07 protokołu rozprawy z dnia 11.05.2022r, faktury i rachunki k. 83-113, umowa najmu lokalu mieszkalnego k. 87 – w aktach ZUS; zeznania wnioskodawcy nagraniem od minuty 06:54 do minuty 30:07 protokołu rozprawy z dnia 11.05.2022r.)

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy przypomnieć, że Fundusz Alimentacyjny został utworzony z mocy ustawy z 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (tekst jednolity: Dz. U. z 1991r. Nr 45, poz. 200 ze zm.), a zlikwidowany z dniem 1 maja 2004 r., tj. po wejściu w życie ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 ze zm).

Likwidatorowi funduszu, którym jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. przypadło egzekwowanie zaległych należności, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, czyli przed dniem 1 maja 2004r.

Stosownie do treści art. 68 ust. 1 ustawy Likwidator może **w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną** osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Z treści przepisu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych wynika jasno, że umorzenie należności funduszu alimentacyjnego możliwe jest wyłącznie w szczególnie uzasadnionych wypadkach związanych sytuacją zdrowotną lub rodzinną danej osoby. Z uwagi na wyjątkowe zastosowanie tego przepisu nie można interpretować go rozszerzająco, to jest trzeba poprzestać wyłącznie na takich indywidualnych sytuacjach rodzinnych lub zdrowotnych wnioskującego, które z uwagi na nasilenie negatywnych zjawisk nie roszą nadziei na ich poprawę, a spłatenie wierzytelności nie jest możliwe. Należy bowiem podnieść, że w postępowaniu toczącym się na skutek odwołania od decyzji w przedmiocie umorzenia należności Sąd decyduje za wierzyciela, czy wymagalna i prawnie uzasadniona wierzytelność powinna zostać umorzona lub rozłożona na raty. Dokonując tej oceny Sąd powinien mieć zatem na uwadze także interes wierzyciela, albowiem prawem wierzyciela jest żądać spełnienia zobowiązania, a podstawowym obowiązkiem dłużnika jest zobowiązanie to spełnić. Odstępstwo od tej zasady musi być wyjątkiem i może być uzasadnione wyłącznie wąsko rozumianymi, ustawowymi przesłankami sytuacji rodzinnej lub zdrowotnej dłużnika. Z powyższego wynika, że nawet trudna sytuacja majątkowa dłużnika uniemożliwiająca spłatę należności – jako przesłanka nie wymieniona w art. 68 ust.1 ww. ustawy - nie może samoistnie prowadzić do umorzenia należności lub rozłożenia jej na raty.

W postanowieniu z dnia 24 września 2012r. w sprawie I UK 234/12 Sąd Najwyższy wskazał, że „szczególnie uzasadnione przypadki” w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) **związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego**, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego to **sytuacje nadzwyczajne** powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulega takiemu pogorszeniu, że nie jest w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji (tak również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie II UK 359/07 (OSNP 2010/1-2/18) . Dodatkowo Sąd Najwyższy podniósł, że osoba, na której ciąży obowiązek lub zaległości alimentacyjne nie powinna być w całości zwolniona z tych zobowiązań, jeżeli ma jakiegokolwiek realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych.

Dokonując wykładni pojęcia ”szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną” należy mieć na względzie fakt, że instytucja przewidziana w art. 68 ustawy o świadczeniach rodzinnych stanowi

nadzwyczajne zwolnienie zobowiązanego z długu alimentacyjnego, co następuje kosztem uszczuplenia środków funduszu ubezpieczeń społecznych, i już z tej przyczyny powinna być ona ścisła, a nie rozszerzająca, zwłaszcza gdy – jak w przedmiotowej sprawie - chodzi o najdalej "idącą" spośród ulg przewidzianych w tym przepisie. Zatem szczególnie uzasadnione okoliczności to te, które mają charakter wyjątkowy, losowy i ze względów zdrowotnych lub rodzinnych tak obciążają budżet zobowiązanego, że nie pozwalają na uregulowanie należności (wyrok SA w Łodzi z dnia 23 stycznia 2013 r., III AUA 869/12).

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie spełnia tak określonych kryteriów, które uprawniałyby do umorzenia zaległości alimentacyjnych .

Należy podkreślić, że ustawodawca za szczególnie uzasadnione przypadki uznaje sytuacje związane z sytuacją rodzinną lub zdrowotną zobowiązanego. Wnioskodawca – jak wynika z jego oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym - ma na utrzymaniu od czerwca 2021 roku tylko jednego syna P., który w październiku 2022 roku stanie się osobą pełnoletnią. Była żona wnioskodawcy, pomimo że z nim zamieszkuje, nie pozostaje na jego utrzymaniu, utrzymuje się z zasiłków, a opiekę nad nią sprawuje pełnoletnia córka wnioskodawcy K.. Sytuacja rodzinna wnioskodawcy nie uzasadnia zatem żądania odwołania. Podobnie jak jego sytuacja zdrowotna. Wnioskodawca jest osobą częściowo niezdolną do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od 2020 roku, co nie wyklucza możliwości zarobkowania. Wnioskodawca nie wykazał, aby jego syn P. wymagał 24 godzinnej opieki na dobę, co wykluczałoby możliwość podjęcia przez niego pracy. Taka okoliczność nie wynika z faktu posiadania przez syna znacznego stopnia niepełnosprawności. Subiektywne przekonanie skarżącego o braku zdolności do pracy oraz możliwości i realnych perspektyw uzyskania środków materialnych na spłatę własnego zadłużenia alimentacyjnego, które nie uzyskało potwierdzenia w postępowaniu sądowym, wyklucza umorzenie długu alimentacyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2015 r. I UK 341/14 LEX nr 1751864.

Wnioskodawca nie udowodnił, aby stopień nasilenia występujących u niego schorzeń czynił go całkowicie niezdolnym do jakiegokolwiek pracy. Schorzenia te wymagają niewątpliwie leczenia, ale nie uniemożliwiają mu podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia. Wnioskodawca jest niezdolny jedynie do wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. To, że wnioskodawca nie szuka i nie podejmuje zatrudnienia, jest jego indywidualną sprawą, która wszakże nie ma wpływu na ocenę zasadności zaskarżonej decyzji.

Podstawą umorzenia należności alimentacyjnych nie może być wreszcie zła sytuacja materialna wnioskodawcy. W uzasadnieniu wyroku z dnia 17.10.2006 r. II UK 77/06 OSNAPIUS 2007 r. Nr 21-22, poz. 326 stwierdzono, że brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna, na którą wnioskodawca powołuje się w odwołaniu, jest okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu omawianego przepisu. Nie są także takimi okolicznościami przyczyny braku dochodów leżące po stronie dłużnika i przez niego zawinione.

Tymczasem wnioskodawca posiada stały dochód z renty, z którego ma realną możliwość spłacania w niewielkich ratach zadłużenia alimentacyjnego. Okoliczność, że dochód z tytułu renty jest niewielki nie ma znaczenia dla rozpoznania sprawy. Istotne jest to, że wnioskodawca taki stały dochód posiada, a nadto ma możliwość podjęcia zatrudnienia, gdyż jego stan zdrowia, ani konieczność opieki nad niepełnosprawnym synem, tego nie uniemożliwia. Ma zatem realną możliwość spłaty zadłużenia alimentacyjnego

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak sentencji wyroku.